Religion and Health

ORIGINAL ARTICLE

2015, Vol: 3, No: 1, Pages: 11-18

A Study on the Perspectives of Single Students on the Criteria for Marriage and their Correspondence with Quranic Principles at Mazandaran University of Medical Sciences

Yadollah Jannati[1], Hedayat Jaafari[2]*, Seyed Kazem Hossieni[3]

1- Psychiatry and Behavioral Sciences Research Center, Department of Psychiatric Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
2- Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
3- Student Research Committee, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

***Corresponding Author:**
Hedayat Jaafari
School of Nursing and Midwifery, Vesal Shirazi St, Amir Mazandarani Blvd, Sari, Iran

E-mail:
jafarih2010@gmail.com

Received: 2 Mar 2015
Revised: 31 May 2015
Accepted: 13 Sep 2015

Abstract

Background and Purpose: Selecting a marriage partner is an influential factor in an individual's mental health and lifestyle. The impacts of marriage on reducing personal and social disorders have been well determined. For a systematic planning and raising awareness among the youth about Quranic and religious criteria for marriage, it is essential to familiarize them with these principles. The present study was conducted to identify single students' perspectives on the criteria for marriage and determine the correspondence of these criteria with Quranic and religious principles at Mazandaran University of Medical Sciences in 2013.

Materials and Methods: In this analytical, descriptive study, 360 single female and male subjects were selected via random sampling at Mazandaran University of Medical Sciences in 2013. The data collection tools included a questionnaire on demographic characteristics, criteria for marriage and causes of decline in marriage. The criteria for marriage were rated as "very important", "important', "somehow important", "unimportant", and "very unimportant". Causes of decline in marriage were rated as follows: "Completely agree", "agree", "somehow agree", "disagree", and "completely disagree". For data analysis, descriptive statistics and Chi-square test were applied, using SPSS version 20.

Results: In this study, 67.2% of the participants were female (age range: 18-22 years). In total, 70% of the students were in educational semesters 1-4. As the findings indicated, honesty (96.9%), which is a Quranic recommendation to all Muslims, was one of the most significant criteria. The students' perspectives on parental satisfaction, common religion, good behavior, avoidance of sinful acts, and lack of criminal records, which are also emphasized in Islam, had a significant relationship in two genders.

Conclusion: According to the research findings, students' criteria for marriage are based on the dominant culture and religion in the society. Therefore, in order to guarantee students' religious health, a more rigorous plan should be applied to institutionalize marriage and promote students' perspective on this institution.

Keywords: Criteria for marriage, Single students, Quran

Religion & Health 2015; 3(1): 11-18 (Persian).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

دین و سلامت

مقاله پژوهشی

دوره سوم، شماره اول، سال ۱۳۹۴ صفحه: ۱۱- ۱۸

بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد درخصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران

یداله جنتی[۱]، هدایت جعفری[۲*]، سیدکاظم حسینی[۳]

۱- مرکز تحقیقات روان‌پزشکی و علوم رفتاری، گروه روان‌پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۲- گروه داخلی و جراحی دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۳- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

* مؤلف مسئول: هدایت جعفری

ساری، بلوار امیر مازندرانی، خیابان وصال شیرازی، دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، ساری، ایران

E-mail:
jafarih2010@gmail.com

دریافت: ۱۱ اسفند ۱۳۹۳
اصلاحات: ۱۰ خرداد ۱۳۹۴
پذیرش: ۲۲ شهریور ۱۳۹۴

چکیده

سابقه و هدف: یکی از عوامل مؤثر در سلامت روان و شیوه‌ی زندگی افراد، انتخاب همسر و ازدواج است که سبب کاهش نابسامانی‌های فردی و اجتماعی می‌شود. برای برنامه‌ریزی اصولی و بالا بردن سطح آگاهی جوانان از معیارهای قرآنی و دینی، شناخت نظرات آنان ضروری است؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد درخصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام گردید.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر، به روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی بر روی ۳۶۰ دانشجوی پسر و دختر مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌ای شامل: مشخصات فردی، معیار ازدواج و علل کاهش ازدواج بود. معیارهای ازدواج در پنج سطح خیلی مهم، مهم، تا حدودی مهم، کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت و علل کاهش ازدواج نیز در پنج سطح کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی موافقم، مخالفم و کاملاً مخالفم تعیین گردیدند. اطلاعات جمع‌آوری‌شده به‌وسیله‌ی نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۰ و از طریق آمار توصیفی و آزمون استنباطی؛ با آزمون مجذور کای‌دو، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: در مطالعه‌ی حاضر، ۶۷/۲ درصد دانشجویان دختر و در محدوده‌ی سنی ۲۲-۱۸ سال بودند. ۷۵ درصد دانشجویان در ترم ۴-۱ تحصیلی بودند. یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد معیار داشتن صداقت (۹۶/۹ درصد) که یکی از توصیه‌های مهم قرآن به همه‌ی مسلمانان است، از مهم‌ترین معیارها بوده است. دیدگاه دانشجویان در مورد معیارهای رضایت والدین، مذهب مشترک، خوش‌اخلاقی، عدم ارتکاب به گناه همسر، نداشتن سابقه‌ی قضایی و کیفری که این معیارها در اسلام نیز مورد تأکید است، در دو جنس رابطه معناداری داشت.

استنتاج: براساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، معیارهای ازدواج دانشجویان براساس فرهنگ و مذهب حاکم بر جامعه می‌باشد؛ بنابراین برای تأمین سلامت دینی دانشجویان باید درصدد برنامه‌ریزی جدی‌تر برای نهادینه نمودن آن بود تا دانشجویان پسر و دختر با دید بهتر و نگرش مثبت‌تری به سمت این سنت پسندیده گام بردارند.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان مجرد، قرآن، معیارهای ازدواج

مقدمه

یکی از عوامل مؤثر در سلامت روان و شیوه زندگی افراد، ازدواج و تشکیل خانواده است که سبب کاهش

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

نابسامانی‌های فردی و اجتماعی می‌شود. برای برنامه‌ریزی اصولی و بالا بردن سطح آگاهی جوانان از معیارهای صحیح ازدواج، شناخت نظرات آنان ضروری است (۱). دانشجویان، به‌ویژه شاغلین به تحصیل در رشته‌های علوم پزشکی به‌دلیل مشغله‌ی درسی و همچنین طولانی بودن زمان تحصیل بیش از سایر جوانان موانع و مشکلاتی پیش روی خود در امر ازدواج و تشکیل خانواده مشاهده می‌کنند (۲). با مقایسه سن ازدواج در جامعه‌ی دانشجو و غیردانشجو، سن متوسط ازدواج در دانشجویان پسر دانشگاه علوم پزشکی ۲۹/۱ سال و در دانشجویان دختر ۲۷/۲ سال می‌باشد، که سه سال بیشتر از متوسط سن ازدواج در جامعه است (۲). با وجود برگزاری سمینارهای متعدد درخصوص ازدواج و دایر بودن دفاتر مشاوره دانشجویی در دانشگاه‌های کشور، به‌نظر می‌رسد سهولت در امر ازدواج دانشجویان حاصل نشده است (۳). خانواده در حکم یک واحد اجتماعی، عزت نفس را در افراد پرورش داده و سیر به سوی کمال را تسهیل می‌کند و مانع خدشه‌دار شدن شخصیت فرد می‌شود؛ به‌طوری‌که آمار جهانی نشان می‌دهد که اختلالات روانی در افراد مجرد به‌مراتب بیشتر از افراد متأهل است (۴). با توجه به نقش دانشجویان به‌عنوان طراحان اصلی اداره جامعه در آینده، توجه جدی به این نیروی عظیم و خلاق، توسعه و ترقی آینده کشور را تضمین خواهدکرد. این امر با برنامه‌ای اساسی در جهت هدایت و رفع نیازهای واقعی آن‌ها به‌خصوص در زمینه ازدواج میسر می‌شود (۵). در پژوهشی که توسط حیدری و همکاران (۱۳۸۵) انجام شد معیارهایی که به نظر دانشجویان در اولویت بودند به‌ترتیب شامل: تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسئولیت‌پذیری، شناخت قبل از ازدواج و رضایت والدین بوده است (۶). همچنین در پژوهشی که توسط حرازی و همکارانش (۱۳۷۶) انجام شد این معیارها به‌ترتیب شامل: باایمان بودن، خوش‌اخلاقی، مسئولیت‌پذیری، وفاداری و وجاهت بودند که این تفاوت‌ها به‌دلیل معیارهایی بود که در پرسشنامه شده است (۲). طبق پژوهش فینگلد (Feingold) در سال ۱۹۹۰ که بر روی دانشجویان آمریکایی صورت گرفت، دانشجویان پسر جذابیت فیزیکی همسر را، ضروری‌ترین ویژگی برای انتخاب همسر می‌دانستند که با پژوهش کامکار و اکبرتبارطوری (۱۳۷۸) تطابق دارد (۵). مهم‌ترین ابزار برای برنامه‌ریزان، داشتن اطلاعات به‌روز در مورد دیدگاه جوانان و به‌ویژه دانشجویان می‌باشد که این مهم با تحقیقات مداوم و به‌روز قابل‌دستیابی خواهد بود.

هدف از این مطالعه، مقایسه نتایج آن با نتایج مطالعه‌ای است که در سال ۱۳۸۵ توسط حیدری و همکاران صورت گرفته است، با این تفاوت که، در این مطالعه بیشتر بعد اعتقادی و مذهبی ازدواج مدنظر بوده است؛ با این دیدگاه که با گذشت زمان و ایجاد دهکده جهانی و تهاجم فرهنگی غرب و تأثیری که رسانه‌های جمعی و به‌ویژه ماهواره بر زندگی می‌گذارد، آیا تفاوتی در دیدگاه‌های دانشجویان حاصل شده است. همچنین در این مطالعه علل کاهش ازدواج هم مورد بررسی قرار گرفته است؛ بنابراین مطالعه‌ی حاضر به‌منظور بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد درخصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود که معیارهای انتخاب همسر از بعد اعتقادی، علل کاهش ازدواج، مشکلات ازدواج دانشجویان و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل امر ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ مورد بحث و بررسی قرار گرفت. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ بود که در زمان اجرای پژوهش در یکی از دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندان‌پزشکی، پرستاری و مامایی، پیراپزشکی و بهداشت به تحصیل اشتغال داشتند. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت نمونه‌گیری تصادفی بود که برای تعیین نمونه با در نظر گرفتن حجم جامعه (۵۵۰۰ نفر) و با

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

استفاده از فرمول حجم نمونه کوکران، تعداد نمونه لازم برای انجام این مطالعه ۳۶۰ نفر به‌دست آمد؛ اما با در نظر گرفتن اینکه بعضی از پرسشنامه‌ها ناقص باشند یا قابلیت کاربردی نداشته باشند، حجم نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد؛ بنابراین سهمیه هر دانشکده براساس تعداد دانشجویان آن دانشکده و حجم نمونه محاسبه شد که سهمیه دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندان‌پزشکی، پرستاری و مامایی، پیراپزشکی و بهداشت به‌ترتیب ۹۴، ۵۷، ۱۸، ۴۷، ۱۳۴ و ۵۰ نفر بود. نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی و براساس سهمیه هر دانشکده، ترم‌های مختلفی از رشته‌ها گزینش شدند و پرسشنامه بین دانشجویان توزیع و جمع‌آوری گردید. پرسشنامه‌ی جمع‌آوری اطلاعات، دارای پنج قسمت بود که شامل ویژگی‌های فردی، معیارهای زیست‌شناختی، روان‌شناختی و اجتماعی ازدواج، علل کاهش ازدواج دانشجویان، مشکلات ازدواج دانشجویان و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل ازدواج بود. در رابطه با معیارهای ازدواج دانشجویان باید یکی از گزینه‌های خیلی مهم، مهم، تا حدودی مهم، کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت را انتخاب می‌نمودند که البته گزینه‌های خیلی مهم و مهم با هم جمع شده و تحت عنوان مهم درنظر گرفته شد و دو گزینه کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت نیز تحت عنوان کم اهمیت درنظر گرفته شدند. در رابطه با علل کاهش ازدواج یکی از گزینه‌های کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی موافقم، مخالفم و کاملاً مخالفم انتخاب گردید که در نتایج مثل معیار ازدواج به‌صورت سه گزینه‌ی موافق، تا حدودی موافق و مخالف در نظر گرفته شد. در رابطه با مشکلات ازدواج و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل راه ازدواج، دانشجویان موارد مورد نظر خود را ذکر نمودند. سپس روایی پرسشنامه توسط چهار نفر از اساتید صاحب‌نظر بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. پرسشنامه در نیمسال دوم سال ۱۳۹۲ بین دانشجویان توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید. داده‌های به‌دست آمده از این مطالعه، توسط نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۰ از طریق آمار توصیفی و آزمون استنباطی مجذور کای‌دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. مهم‌ترین معیارهای اعتقادی ازدواج و علل کاهش ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد علوم پزشکی مازندران نیز تعیین شده و ارتباط آن‌ها با متغیرهای توضیحی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

اطلاعات به‌دست آمده حاکی از آن بود که ۶۷/۲ درصد دانشجویان دختر و ۳۲/۸ درصد پسر بودند. ۸۳ درصد دانشجویان در محدوده سنی ۱۸ تا ۲۲ سال و ۱۷ درصد در محدوده سنی ۲۳ تا ۲۹ سال بودند. ۳۵/۳ درصد دانشجویان از دانشکده پیراپزشکی، ۲۱/۱ درصد پزشکی، ۱۳/۹ درصد داروسازی، ۱۳/۳ درصد بهداشت، ۱۱/۴ درصد پرستاری و مامایی و ۵ درصد دندان‌پزشکی بودند. همچنین ۵۸/۱ درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی، ۴۰ درصد دکتری و ۱/۹ درصد کارشناسی‌ارشد بودند (جدول ۱).

به‌طور کل معیارهایی که مهم‌ترین سهم را در انتخاب همسر داشتند عبارتند از: تفاهم اخلاقی، صداقت،

جدول ۱: توزیع فراوانی نمونه‌های مورد مطالعه بر حسب مشخصات فردی دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲

ویژگی نمونه		تعداد (درصد)
جنس	زن	۲۴۲ (۶۷/۲)
	مرد	۱۱۸ (۳۲/۸)
سن	۲۲-۱۸ سال	۲۹۹ (۸۳)
	۲۹-۲۳ سال	۶۱ (۱۷)
ترم تحصیلی	۴-۱	۲۷۰ (۷۵)
	۸-۵	۸۳ (۲۳)
	۱۲-۹	۷ (۲)
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۲۰۹ (۵۸/۱)
	دکترای عمومی	۱۴۴ (۴۰)
	کارشناسی ارشد	۷ (۱/۹)
دانشکده	پیراپزشکی	۱۲۷ (۳۵/۳)
	پزشکی	۷۶ (۲۱/۱)
	داروسازی	۵۰ (۱۳/۹)
	بهداشت	۴۸ (۱۳/۳)
	پرستاری و مامایی	۴۱ (۱۱/۴)
	دندان‌پزشکی	۱۸ (۵)
جمع کل		۳۶۰ (۱۰۰)

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

وفاداری به همسر، خوش‌اخلاقی (۹۰ درصد)، رضایت والدین، عدم ارتکاب به گناه، عشق و علاقه (۸۰ درصد)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری، توانایی مالی، عدم وجود بیماری ارثی (۷۰ درصد)، مدرک تحصیلی، حجاب و پوشش مناسب، سلیقه مشترک (۶۰ درصد) (جدول۲).

در مورد عوامل مؤثر بر کاهش ازدواج دانشجویان، به‌ترتیب بالا بودن سطح توقع (۷۷/۷۵ درصد)، عوامل اقتصادی (۷۶/۸ درصد)، عدم اطمینان از آینده شغلی (۷۵/۳۵ درصد)، عدم تطابق فرهنگی (۷۵/۳ درصد)، گرایش به مسائل مالی (۷۳/۲ درصد)، عدم پذیرش مسئولیت زندگی (۷۲/۱۵ درصد)، عدم شناخت کامل (۶۹/۵۵ درصد) مهم ذکر شدند (جدول۳).

در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین جنسیت و رضایت والدین در انتخاب (P=۰/۰۰۱)، مذهب مشترک (P=۰/۰۰۲)، خوش‌اخلاقی (P=۰/۰۱۸)، عدم ارتکاب به گناه همسر (P=۰/۰۱۰)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری (P=۰/۰۰۰۱) در زمینه عواملی که باعث کاهش ازدواج می‌شود، بین جنسیت و عدم تطابق فرهنگی (P=۰/۰۲۱) رابطه معناداری وجود داشت.

متغیر سن با معیارهای ازدواج در این مطالعه رابطه معنی‌داری نداشتند؛ اما در مورد مهم‌ترین عوامل کاهش ازدواج بین سن و عدم تطابق فرهنگی (P=۰/۰۲۴)، گرایش به مسائل مادی (P=۰/۰۳۶) رابطه معناداری وجود داشت. در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین مقطع تحصیلی و وفاداری (P=۰/۰۴۷)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری (P=۰/۰۴۶) رابطه معناداری وجود داشت. در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین ترم تحصیلی و وفاداری(P=۰/۰۰۰۱) و در مورد عواملی که باعث کاهش ازدواج می‌شود، بین ترم تحصیلی و عدم شناخت کامل از طرف مقابل (P=۰/۰۱۹) رابطه معناداری وجود داشت.

دانشجویان در مورد مشکلات ازدواج خود مسائل متعددی را اشاره نمودند که مهم‌ترین آن‌ها از نظر دانشجویان پسر، عدم شناخت کامل طرف مقابل، عدم موافقت خانواده، ادامه تحصیل، پیدا نکردن فرد مناسب، مشکل خدمت سربازی و ... بوده است؛ اما از نظر دانشجویان دختر، عدم وجود خواستگار متناسب با معیارهای مذهبی و اجتماعی، عدم شناخت طرف مقابل، عدم اعتماد به جوانان امروزی، مناسب نبودن سن آن‌ها برای ازدواج، ادامه تحصیل دادن و ... بوده است. همچنین پیشنهادات آنان برای تسهیل ازدواج دانشجویان به خانواده شامل: کمک به آنان برای ازدواج درست و اخلاقی و برداشتن موانع سخت‌گیرانه بوده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی نگرش دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران برحسب مهم‌ترین معیارهای اعتقادی ازدواج در سال ۱۳۹۲

مقیاس	خیلی مهم و مهم		تا حدودی مهم		کم اهمیت و بی‌اهمیت	
معیار	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
تفاهم اخلاقی	۱۱۵ (۹۷/۴)	۲۳۴ (۹۶/۷)	۱ (۰/۸)	۷ (۲/۹)	۲ (۶)	۱ (۰/۴)
وفاداری به همسر	۱۱۴ (۹۶/۶)	۲۰۲ (۹۵/۹)	۳ (۲/۵)	۸ (۳/۳)	۱ (۰/۸)	۲ (۰/۸)
رضایت والدین در انتخاب	۹۲ (۷۸)	۲۲۱ (۹۱/۳)	۲۱ (۱۷/۸)	۱۷(۷)	۵ (۴/۲)	۴ (۱/۶)
مذهب مشترک	۷۸ (۶۶/۱)	۱۹۵ (۸۰/۶)	۲۵ (۲۱/۲)	۲۸ (۱۱/۶)	۱۵ (۱۲/۷)	۱۹ (۷/۹)
حجاب و پوشش مناسب	۷۷ (۶۵/۱)	۱۵۳ (۶۳/۲)	۲۶ (۲۲)	۵۴ (۲۲/۳)	۱۵ (۱۲/۷)	۳۵ (۱۴/۵)
خوش‌اخلاقی	۱۱۱ (۹۴/۹)	۲۳۱ (۹۵/۵)	۲ (۱/۷)	۴ (۱/۷)	۴ (۳/۴)	۷ (۲/۹)
صداقت	۱۱۲ (۹۴/۹)	۲۳۷ (۹۷/۹)	۴ (۳/۴)	۴ (۱/۷)	۲ (۱/۶)	۱ (۰/۴)
عدم ارتکاب به گناه همسر	۹۵ (۸۰/۵)	۲۱۸ (۹۰)	۲۰ (۱۶/۹)	۱۸(۷/۴)	۳ (۲/۵)	۶ (۲/۵)
نداشتن سابقه قضایی و کیفری	۸۱ (۶۸/۶)	۲۰۴ (۸۰/۲)	۲۵ (۲۱/۲)	۲۵ (۱۰/۳)	۱۲ (۱۰/۲)	۱۳ (۵/۴)

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

جدول ۳: توزیع فراوانی نگرش دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران برحسب مهم‌ترین عوامل اعتقادی کاهش ازدواج در سال ۱۳۹۲

مقیاس	موافق		تا حدودی موافق		مخالف	
معیار	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
عدم تطابق فرهنگی	۸۸ (۷۴/۵)	۱۸۴ (۷۶/۱)	۲۱ (۱۷/۸)	۵۳ (۲۱/۹)	۹ (۷/۶)	۵ (۲/۱)
بالا بودن سطح توقع طرفین	۸۸ (۷۴/۶)	۱۹۶ (۸۰/۹)	۲۳ (۱۹/۵)	۳۸ (۱۵/۷)	۷ (۵/۹)	۸ (۳/۳)
گرایش به مسائل مادی	۸۶ (۷۲/۹)	۱۷۸ (۷۳/۵)	۲۴ (۲۰/۳)	۵۲ (۲۱/۵)	۸ (۶/۸)	۱۲ (۴/۹)
عدم پذیرش مسئولیت زندگی	۷۹ (۶۷)	۱۸۷ (۷۷/۳)	۳۱ (۲۶/۳)	۴۱ (۱۶/۹)	۸ (۶/۸)	۱۴ (۵/۸)
عدم شناخت کامل از طرف مقابل	۷۵ (۶۳/۵)	۱۸۳ (۷۵/۶)	۲۹ (۲۴/۶)	۴۲ (۱۷/۴)	۱۴ (۱۱/۹)	۱۷ (۷)

بحث

پژوهش حاضر با اهداف تعیین معیارهای اعتقادی ازدواج، علل کاهش ازدواج، مشکلات ازدواج و پیشنهادات دانشجویان برای آسان‌تر شدن ازدواج دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی در سال ۱۳۹۲ انجام شده است. طبق نتایج به‌دست آمده بین دیدگاه دختر و پسر مجرد در مورد سن ازدواج از نظر کمیت سن، تشابه و تفاوت وجود دارد. به‌طوری‌که دانشجویان دختر تفاوت سنی ۴-۱ سال و پسران ۴-۲ سال را برای انتخاب همسر خود قبول داشتند. در مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۸۵) نیز، پسران به ازدواج با دختران ۴-۳ سال کوچک‌تر از خود و دختران با پسران ۶-۴ سال بزرگ‌تر از خود تمایل داشتند (۶). همچنین در مطالعه کامکار و همکاران (۱۳۷۸)، دانشجویان تفاوت سنی ۷-۴ سال را ذکر کردند (۵).

در این مطالعه حجاب و پوشش همسر از نظر دانشجویان پسر ۶۵/۲ درصد مهم و از نظر دانشجویان دختر ۶۳/۲ درصد مهم گزارش شده است. در مطالعه حرازی و همکاران، حجاب و پوشش همسر کم اهمیت (۱۳ درصد) ذکر شده؛ اما عفیف بودن را نزدیک به ۶۰ درصد مهم دانستند (۲) که با توجه به این تفاوت فاحش نیاز به بررسی بیشتر است.

مطالعه‌ی حاضر نشان داد زیبایی و جذابیت ظاهری از نظر دانشجویان پسر مهم (۶۷/۸ درصد) و از نظر دانشجویان دختر تا حدودی مهم (۵۵/۴ درصد) است. در مطالعه حیدری و همکاران نیز معیار زیبایی و جذابیت ظاهری همسر به‌عنوان یکی از معیارهای خیلی مهم برای دانشجویان پسر (۷۲ درصد) و تا حدودی مهم برای دختران (۴۲ درصد) بود (۶). در مطالعه حرازی و همکاران زیبایی همسر برای پسران ۵۵/۶ درصد و برای دختران ۳۱/۱ درصد مهم بود (۲). نتایج مطالعه فینگلد در آمریکا (۱۹۹۶) نیز این نکته را مهم نشان می‌دهد (۷). در مطالعه‌ای دیگر، شافر (Schafer) در سال ۱۹۹۶ به ویژگی جذابیت برای هر دو جنس در انتخاب همسر اشاره نمود (۸). هر چهار مطالعه تأییدکننده‌ی نتایج مطالعه حاضر است.

در مورد معیار معرفی همسر توسط دیگران نیز، از نظر دانشجویان پسر ۴۴/۴ درصد و دانشجویان دختر ۳۶/۳ درصد کم اهمیت ذکر شد، نتیجه این‌که جوانان انتظار دارند که در انتخاب خود استقلال داشته باشند و به شیوه‌ی سنتی این کار انجام نشود؛ اما در مورد علل کاهش ازدواج دانشجویان، تفکر بروز افت تحصیلی از نظر دانشجویان پسر ۳۹/۹ درصد و دانشجویان دختر ۴۲/۵ درصد مهم ذکر شده است که دانشجویان دختر نسبت به پسر بیشتر موافق افت تحصیلی بعد از ازدواج هستند. در مورد عامل عدم اطمینان به آینده شغلی، ۷۸ درصد دخترها و ۷۲/۲ درصد دخترها موافق آن بودند که پسرها به دلیل اینکه مسئولیت زندگی بر دوش آن‌ها است بیشتر دغدغه‌ی شغل خود دارند که طبیعی هم به‌نظر می‌رسد. در مورد عدم اطمینان از ادامه تحصیل و ترک تحصیل ۴۷ درصد دانشجویان پسر موافق و ۳۸/۱ درصد دانشجویان دختر تا حدودی موافق بودند.

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

به‌طور کلی نتایج این تحقیق نشان داد، از دیدگاه دانشجویان معیارهایی چون تفاهم اخلاقی، صداقت، وفاداری، خوش‌اخلاقی، رضایت والدین، عشق و علاقه، عدم ارتکاب به گناه آشکار و مذهب مشترک به‌عنوان معیارهای مهم‌تر هستند. در مطالعه میری و همکاران (۱۳۷۴) نیز باایمان بودن، خوش‌اخلاقی، مسئولیت‌پذیری و وفاداری مهم ذکر شد (۹). در مورد عوامل کاهش ازدواج نیز به ترتیب بالا بودن سطح توقع، عوامل اقتصادی، عدم پذیرش مسئولیت زندگی، گرایش به مسائل مالی، عدم اطمینان از آینده شغلی، عدم تطابق فرهنگی و عدم شناخت کامل مهم ذکر شدند که در مطالعه میری و همکاران (۱۳۷۴) نیز علل اقتصادی، عدم اطمینان به آینده شغلی، عدم شناخت کامل از طرف مقابل، عدم تطابق فرهنگی و بالا بودن سطح توقع طرفین مهم گزارش شدند که با نتایج مطالعه کنونی همخوانی دارد (۹).

یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که ازدواج و تشکیل زندگی برای دانشجویان اهمیت خاصی دارد و معیارها و دلایل مهم اعتقادی ذکرشده توسط دانشجویان براساس فرهنگ و مذهب حاکم بر جامعه می‌باشد؛ بنابراین باتوجه به عوامل کاهش‌دهنده ازدواج دانشجویان ازجمله: مشکلات اقتصادی و عدم اطمینان به آینده شغلی، جهت تأمین بهداشت و سلامت ازدواج دانشجویان باید با فراهم نمودن امکانات مالی، مهیا نمودن شرایط مناسب برای آشنایی بیشتر دانشجویان با یکدیگر، حمایت بیشتر خانواده و مسئولین و تضمین آینده شغلی دانشجویان اقدام نمود تا دانشجویان پسر و دختر با دیدگاه بهتر و نگرش مثبت‌تری به سمت این سنت پسندیده گام بردارند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از تمام مسئولین آموزش دانشکده‌های دانشگاه علوم‌پزشکی مازندران و دانشجویانی که ما را در اجرای هرچه بهتر این مطالعه یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را می‌نماییم. همچنین از معاونت تحقیقات و فناوری و کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم‌پزشکی مازندران جهت تأمین مالی این طرح کمال تشکر و قدردانی را داریم. این طرح با کد ۹۱-۲۶۶ و مورخ ۹۱/۱۲/۲ مصوب معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مازندران است.

References

1. Philip Bernstein H, Bernstein Marcy T. Identification and treatment of marital discord (marital therapy). Trans: Sohrabi HR. Tehran. Reza Publishing; 1998 (Persian).
2. Harrazi MA, Hosseini Motlagh SM, Sadrian MR. The attitude of medical students towards marriage. Journal of Shahid Sadughi University of Medical Sciences and Health Services. 2001; 1(9):37-43 (Persian).
3. Miri MR, Sadr B, Entezari F, Gholami H. Studying the attitude and the reasons of declining marriage rate in the students at Birjand University of Medical Sciences. University of Birjand. 1995; 6:144-6 (Persian).
4. Ahmadi Abhari A. Study marriage problems a team of students and referred to counseling center of Tehran University of Medical Sciences. First National Conference Marriage Role in Students Mental Health, Tehran, Iran; 1993 (Persian).
5. Kamkar A, Golzary M, Farrokhi NA, Aghaee SH. The effectiveness of cognitive–behavioral stress management on symptoms of patients with irritable bowel syndrome. Armaghane Danesh. 2011; 16(4):300-10 (Persian).
6. Heydari J, Jafari H, Afzali MA, Mohammadpour RA, Mahmoudi G. Assessing unmarried students 'marital criteria in Mazandaran University of Medical Sciences. Iranian Journal of Nursing Research. 2006; 3(10-11):53-60 (Persian).
7. Feingold A. Gender differences in effects of physical attractiveness on romantic attraction: a comparison across five research paradigms. Journal of Personality and Social Psychology. 1990; 59:981.
8. Schafer R, Kerth P. Matching by weight in married couples. Journal of Social Psychology. 1996; 130:657-64.
9. Miri MR, Gholami H, Sadr B, Entezari M. The survey attitude and causes decline in marriage Zanjan University Students of

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

Medical Sciences. Journal of Zanjan University of Medical Sciences. 1995; 3(1):27 (Persian).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-19]